

ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זה מצב דלילה, "הבאים מצרימה"), כך שהרגע האחרון דהגלות והנקודה האחרונה דהגלות נעשים רגע ראשון ונקודה ראשונה דגאולה,

ומ"ימי חייד" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אם הוא כבר למעלה משבעים שנה וכיו"ב), עובר כאו"א מישראל מיד – בתכלית השלימות, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁴, בהמשך ד"כל ימי חייד" בימות המשיח, וחיים נצחיים שיהיו אז.

ובנוגע לפועל הכוונה היא, שהעבודה דבנ"י עתה צריכה להיות "להביא לימות המשיח", גלות כבר תיכף בפועל איך שהמצב ד"הבאים מצרימה" בגלות הוא באמת מצב ד"גאולת ישראל", ע"ז שמתכוננים בעצמם ומכינים אחרים למצב ד"ימות המשיח".

כולל ובמיוחד – בקשר עם יום ההילולא דהרמב"ם – ע"י שמתחזקים ומוסיפים בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – בספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, בשני הפרקים האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

ונוסף ללימודו בזה, להשפיע גם על עוד בנ"י מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד"והעמידו תלמידים הרבה"⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שע"י עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, שלאחר שישנו כבר ה"מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה" – שאז "בחזקת שהוא משיח" – שכבר יהי' מיד "משיח בודאי", ע"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו".

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

שמות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

און נוסף צו דעם אייגענעם לימוד בזה, זאל מען זען אויך משפיע זיין אויף אנדערע אידן ארום זיך, אנשים נשים וטף, באופן פון ״והעמידו תלמידים הרבה״⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, אז דורך דער עצם החלטה בדבר זאל מען תיכף ומיד באקומען דעם שכר, דער קיום בפועל פון דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, אז לאחרי וואס מ'האט שוין דעם ״מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו״. ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה' – וואָס ער איז ״בחזקת שהוא משיח״ – זאל ער שוין גלייך ווערן ״משיח בודאי״, דורך דעם וואָס ״עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל״. ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו״.

(משיחות ש"פ שמות, כ"א טבת תשנ"ב)

כמדובר ריבוי פעמים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנוסף ע"ז שכבר ״כלו כל הקיצין״¹, כבר עשו בני תשובה, וסיימו הכל, כולל גם – ״לצחצח הכפתורים״, וצריך רק שהקב"ה יפתח את עיניהם של בני שיראו שהגאולה האמיתית והשלימה כבר ישנה, ויושבים כבר לפני שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר² וכו' וכו'.

מזה מובן . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי שכבר סיימו הכל (כנ"ל), ישנה הבטחה גמורה בתורה, שבטח יהי' (תזכור יום צאתך ממצרים) כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח³,

ובפשטות – שלא זקוקים להפסק ח"ו בין ״כל ימי חיך״ ו״ימות המשיח״ (כמו שהי' אצל בני בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא ״כל ימי חיך״ דכאו"א מישראל, חיו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) ״ימות המשיח״ בלי הפסק, מכיון שהגאולה באה תיכף

6) אבות פ"א מ"א.
7) הלי' מלכים ספי"א.

ובעניננו: אמנם, הסתלקות אדמו"ר הזקן היתה, אור לכ"ד טבת, שחל ביום ראשון של פרשת וארא⁷, אבל מכך שה״צמח-צדק״ לא הסתפק בציון הזמן, אור לכ"ד טבת, ואף לא הסתפק בתוספת היום שבשבוע⁸ – ״מוצאי שבת קודש״⁹, אלא מוסיף ומציין שהיה זה

7) וראה בארוכה לקו"ש ח"ו שיחה לכ"ד טבת השייכות של הילולא דאדה"ו לפ' וארא.

8) וי"ל טעם ההוספה – ובהקדים תמי': הרי, לכאורה, ה"ו הדגשה לגרועותא – ע"פ מרו"ל (כתובות קג, ב), מת בע"ש סימן יפה לו במו"ש סימן רע לו"ז אך הדייק בזה הוא – בע"ש סימן יפה לו, וכדפירש"י: ״שיכנס למנוחה מיד״: אבל עבור, צאן מרעיתו של נשיא ישראל – הרי אדרבה: מכיון ש, בעת פטירת צדיקי עליון כו" הוא, עת רצון המתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלמ"ט ש, מאיר חסד ה' מעולם עד עולם על יראיו ופועל ישועות בקרב הארץ כו" (אגה"ק ס' כח. וראה שם ס' זך וביאורו) – לכן דוקא במוצאי שבת, כשמתחילה העבודה דימות החול (ב, בקרב הארץ), זקוקים ביותר להשפעה וגילוי זה. ולכן נשיא ישראל, שבעיקר חושבים לא ע"ד עליות שלהם כ"א דואגים על מצבם על בני** ובפרט במוצאי שבת, שזקוקים לבשמים (מפני עויבת הנשמה יתרה***) ולאמירת אל תירא עבדי יעקב (לקו"ת בלק עב, ב), וגם בעת הסתלקותם לא יעזבו צאן מרעיתם – ניהא להם יותר*** שה, מוצאי שבת של צאן מרעיתם יהי' בתכלית העילוי – מאשר העילוי שלהם (, שיכנס למנוחה מיד) – בע"ש.

9) וכלשון, הקדמת הרבנים בני המתבר' לשו"ע אדה"ו: ״במוצאי ש"ק כ"ד טבת וכו'״.

(* ולהעיר, שגם בנוגע להסתלקות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא, במוצאי ש"ק ויקרא אור ליום א' שני בניסן תר"ף בשעה כו" (חנוך לנער ע' 16). וג"כ לא מזכיר פ' שלאחרי – צו.

(** להעיר מתורה השביעית (מו' התורות שאמר מורנו הבעש"ט ש"פ כי תבוא, ח"י אלול, תרנ"ב בג"ע – כפי ששמענו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – ננתקו בהוספת לכתר שם טוב ס"ג (נ"פ שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר שמע"צ תרצ"ז) 1: ... אתם נשיאי ישראל וואס איר לייגט אונעק אייער תורה ועבודה בשביל טובת הרבים וכו'.

(*** תרי' במשנה רפ"ז דברכות שו"ע אדה"ו ר"ס רצו. ****) אבל קביעות הזמן (ע"ש, או מוצאי וכי"ב) הוא ע"פ מרו"ל (שבת ל, טע"א) טוב יום כו', אין מלכות נוגעת בחברתה כו' ולכן ל"ק מזה דגם בכתובות מדובר (גם) ברי' הנשיא.

א. יש קשר בין הסתלקות אדמו"ר הזקן לבין פרשת שמות

על הסתלקותו של אדמו"ר הזקן כותב אדמו"ר ה, צמח-צדק¹, לאחר שכותב בקצרה² אודות הטלטולים שעבר אדמו"ר הזקן – בברחו מן ה, צרפתים – עד להגיעו לכפר פיענא, ערב שבת וישלח תקע"ג, ש, במוצאי שבת קודש דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת כחצות שעה י"א נשבה ארון הקודש מאור ישראל משיח ה'...³.

ידוע⁴, שכל מועדי השנה קשורים לתוכן הפרשה הנקראת בתורה בסמוך להם, ויש לומר שכך הדבר גם לגבי ימי צדיקים⁵, וממילא גם ימי הולדת וימי הילולא של צדיקים, וכדומה. וכך מובן גם ממאמרו של בעל ההילולא, אדמו"ר הזקן, ש, צריך לחיות עם הזמן – עם פרשת השבוע⁶.

1) נדפס במענה לשון (ווילנא, תער"ב. הוצאת קה"ת, תשנ"י. תשכ"ז) בתחילתו. פסקי דינים להצ"צ בסופו (קה"ת תשל"ב – קג, א [תנב, א]).

2) בארוכה – במכתב כ"ק אדמו"ר האמצעי (נדפס בבית רבי ח"א פכ"ב. ס' התולדות אדה"ו (קה"ת, תשכ"ז. תשל"ז) ע' רסד).

3) ראה בארוכה שיחת כ"ד טבת תשל"ב, דיש לומר שג' לשונות אלו – ארון הקדש מאור ישראל משיח ה" – הן כנגד ג' הספירות חב"ד [בינה (ארון הקדש), חכמה (מאור ישראל), (כתר) דעת (משיח ה')] – עיי"ש [בארוכה] – שהיא (גילוי תורת חסידות חב"ד), פעולתו אשר עבד בה* ו, מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו של בעל ההילולא, ש, מתעלה בעילוי אחר עילוי בעת ההסתלקות (אגה"ק ס' זך וביאורו).

4) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.
5) להעיר ממש"ג (התלים לו, יח): יודע ה' ימי תמימים גו'. וראה ב"ר ר"פ ח"ש לקו"ד ח"א לה, א.
6) ספר השיחות ה'תש"ב ע' 29-30.

(* אגה"ק שם – ע"פ יחזקאל כט, כ – מהפסורה דפ' וארא פ' השבוע דיום הילולא. כדלקמן בפנים (וראה בהערה 7) – נתבאר בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 51:50 ע' 52 ואילך.

מ'האט שוין אלץ פארענדיקט (כנ"ל), האָט מען די הבטחה גמורה אין תורה, אַז עס וועט זיכער זיין "תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח³,

ובפשטות – אַז מ'דאַרף ניט אַנקומען צו אַ הפסק ח"ו צווישן "כל ימי חיך" און "ימות המשיח" (ווי דאָס איז געווען באַ אידן בכל הדורות שלפני דורנו זה), נאָר "כל ימי חיך" פון יעדער איד, זיינע חיים גשמיים אַלס נשמה בגוף, זיינען כולל בפשטות (אויך) "ימות המשיח" בלי הפסק, וואָרום די גאולה קומט תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אויב דאָס איז אַ מצב פון לילה, "הבאים מצרימה"), אַזוי אַז דער רגע האחרון פון גלות און די נקודה אחרונה פון גלות ווערט דער רגע ראשון און נקודה ראשונה פון גאולה,

און פון "ימי חיך" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אויב ער איז שוין עלטער פון שבעים שנה וכיו"ב), גייט יעדער איד גלייך איבער – בתכלית השלימות, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁴, אין דעם המשך פון "כל ימי חיך" בימות המשיח, און חיים נצחיים וואָס וועט דעמולט זיין.

ובנוגע לפועל מיינט עס, אַז די עבודה פון אידן איצטער דאַרף זיין "להביא לימות המשיח", צו שוין גלייך מגלה זיין בפועל ווי דער מצב פון "הבאים מצרימה" אין גלות איז באמת אַ מצב פון "גאולת ישראל", דורך דעם וואָס מ'גרייט זיך אַליין און מ'גרייט צו אַנדערע צו דעם מצב פון "ימות המשיח".

כולל ובמיוחד – בקשר מיט דעם יום ההילולא פון דעם רמב"ם – דורך מחזק זיין און מוסיף זיין אין לימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – אין ספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, אין די לעצטע צוויי פרקים פון הלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

(3) ברכות יב, ב.

(4) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.

(5) כ"ה הכותרת בדפוס ויניצאה רפד. שי.

„במוצאי שבת קודש דשמות"¹⁰, ואף יותר מכך: הוא אף מוסיף ששבת קודש פרשת שמות היתה „כ"ג (טבת)" – מובן, שההסתלקות קשורה גם, ובעיקר¹¹, לפרשת שמות¹².

ובמיוחד, כאשר הזמן המדוייק של ההסתלקות היה, כדברי ה„צמח צדק", „כחצות שעה י"א", והרי לגבי מספר דינים וענינים קשורות, כידוע¹³, השעות של מוצאי שבת קודש שלפני חצות הלילה ליום השבת, הרי זה הוכחה נוספת לקשר שבין ההסתלקות לבין פרשת שמות דוקא.

ב. הקשר – גלות ויסורים

תוכנה של פרשת שמות הוא גלות ושעבוד מצרים¹⁴. בפרשיות שלפני פרשת שמות – „ויגש"ו, ויחי" – מדובר על התקופה שלפני שעבוד מצרים, למרות שכבר ירדו למצרים¹⁵, כמאמר חז"ל¹⁶, „כל זמן שהיה אחד מהם קיים... לא שעבדו המצרים בישראל". מצד שני, בפרשיות שלאחר פרשת שמות – „וארא"ו, „בא" – מדובר אמנם גם-כן על תקופת השעבוד של בני ישראל במצרים, אך בכל זאת מתגלים כבר בפרשת וארא הסימנים לתחילת הגאולה: האותות והמופתים שהראה הקדוש-ברוך-הוא, והמכות אשר הביא על המצריים. גם השעבוד עצמו היה אז קל יותר, ואף יותר מכך: חז"ל אומרים¹⁷, ש"בראש השנה¹⁸ בטלה

(10) ועד"ז במכתב אדמו"ר האמצעי (דלעיל הערה 2).
(11) שהרי „וארא" אין מוזכר.
(12) נוסף לזה דשבת שייכת גם לשבוע הבא כי מיני מתברכין כולי' זימי (זח"ב סג, ב. פח, א).
(13) ראה שעת' לשו"ע או"ח סי' ש (בשם האריז"ל).
(14) להעיר מצוואת הריב"ש סי' קכד.
(15) וראה תו"א ר"פ שמות. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 438 ואילך.
(16) שמו"ר פ"א, ח. פרש"י וארא ו, טו.
(17) ר"ה יא, רע"א.
(18) היינו מעת שהתחילה מכת כנים (פ' וארא ה, יב

ואילך) – עפמ"ש בבחי' בא י, ה (הובא בסדר הדורות ב"א תמ"ו). או (עכ"פ) מעת שהתחילה מכת ערוב (וארא שם, יז ואילך) – ע"פ הדיעה דמכת דם בניסן (ראה סה"ד שם). ולפמ"ש בשמו"ר (פ"ה, יט) ד„עשה (משה במדין) ששה חדשים" – הרי ר"ה ה' בעת מכת דם – ראה מהר"ו (ורש"י) לשמו"ר שם. ואכ"מ.

עבודה מאבותינו במצרים". ועל-אחת-כמה – וכמה בפרשת בא, שבה מסופר כבר על הגאולה בפועל.

לעומת זאת בפרשת שמות, מתבסס תוכן הפרשה כולה על פרטים בקושי השעבוד וחומרתו, עד למסופר בסוף הפרשה, שפרעה גור „לא תאספון לתת... תכבד העבודה על האנשים"¹⁹, עד אשר אפילו משה רבינו טען כלפי הקדוש-ברוך-הוא: „מאז באתי אל פרעה... הרע לעם הזה"²⁰.

בכך אפשר לבאר את הקשר שבין הסתלקות אדמו"ר הוקן לבין פרשת שמות: כאמור, היתה הסתלקות אדמו"ר הוקן בעת שהותו בגלות, כלשון ה„צמח צדק" – כש„ברחו מצרפתים והיה מטולטל עד ביאתן לפיענא...", וכפי שמפורטים כל פרטי הטלטולים והיסורים במכתבו של אדמו"ר האמצעי²¹.

ג. יש קשר בין ההסתלקות לבין יתרון העבודה בגלות

ידועים דברי בעל ההילולא אודות הענין של הילולא והסתלקות, שאז עולים למעלה „כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"²², וכל זה „מתגלה ומאיר בבחינת גילוי מלמעלה למטה בעת פטירתו"²³.

כיון שכל מאורע הוא בהשגחה פרטית, ובמיוחד מאורע שקשור לצדיק ונשיא הדור, מובן, שעובדת הסתלקותו של אדמו"ר הוקן בגלות מוכיחה על קשר וזהות פנימית בין „מעשיו ותורתו ועבודתו" של בעל ההילולא (אשר „עולה" ו„מתגלה ומאיר" בעת ההסתלקות) לבין היתרון של עבודה דוקא בזמן הגלות, ומכך „משתלשל" גם בגשמיזם – שהסתלקותו היתה בגלות כפשוטה.

(19) ה, ד"ט.

(20) שם, כג.

(21) דלעיל הערה 2.

(22) אגה"ק סי' וך (בביאור).

(23) שם סי' כח. וראה גם סי' וך שם. סיפור שער הל"ג בעומר (דש, ב"ג).

ויש לומר, שזהו הטעם גם לכך שחג הגאולה של י"ט כסלו האחרון, אשר חג אדמו"ר הוקן בחייו, היה במקום הגלות שבו הסתלק, כי כאמור, „ביאתן לפיענא“ היתה ב"ערב שבת וישלח", שחל לפני י"ט כסלו²⁴. שהרי י"ט כסלו, „ראש השנה להסידות“²⁵, הוא הנקודה המרכזית של „מעשיו ותורתו ועבודתו“ של בעל ההילולא²⁶ – שלכך יש קשר עם יתרון העבודה בזמן הגלות, כדלעיל – ולפיכך יום י"ט כסלו האחרון שלו, שהוא הדרגה הנעלה ביותר של יום זה בחייו בעולם הזה (שהרי „בכל שנה ושנה יורד ומאיר... אור חדש ומחודש שלא היה מאיר עדיין מעולם“²⁷) היה בגלות. ויותר מכך – באותו מקום גלות שבו היתה הסתלקותו, כי אז מצויים כל „מעשיו ותורתו ועבודתו“ בשיא השלמות, כדלעיל.

ד. „שמות“, לכאורה, ההיפך משעבוד

הדברים יובנו לאחר הסבר הענין הנ"ל, שתוכן פרשת שמות הוא – גלות ושעבוד מצרים:

כבר דובר פעמים רבות²⁸, ששם הפרשה מבטא את תוכן הפרשה כולה, ובענינו, אין מובן: המילה „שמות“ כוללת, לכאורה, את ההיפך מענין גלות מצרים, כי:

(א) חז"ל אומרים (כאמור), ש„כל זמן שהיה אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שעבדו המצרים בישראל“ – ויוצא אפוא,

שהענין של „שמות בני ישראל הבאים מצרימה“ כלל לא איפשר את ענין השעבוד. (ב) גם ההדגשה המיוחדת של המילה שמות עצמה, שהקדוש ברוך הוא מנאם שוב „בשמותן“, היא – כדברי רש"י – „להודיע חבתן“, שזהו ההיפך מן הגלות ומקושי השעבוד של ישראל, שעליהם מסופר בפרשה. (ג) השמות הללו הם, כמאמר חז"ל²⁹ – „על-שם גאולת ישראל נזכרו כאן“!

ה. בזמן הגלות העבודה היא מעצם הנשמה

וביאור הענין: ידוע³⁰, שמעלת העבודה בזמן הגלות היא, שדוקא או מתגלה כוח מסירות-הנפש של היהודי, הנובע מדרגת „יחידה“ שבנפש, עצם הנשמה. כי כוחה של ה„יחידה“ שבנפש, עצם הנשמה, מתבטא דוקא במקום ובמצב שחסרה תפיסת ותחושת האלקות על-ידי הכחות הגלויים שבנשמה, ואז ההתקשרות לאלקות איננה כל-כל באמצעות הכחות הגלויים, אלא מצד עצמיותו של היהודי.

לכן בזמן שבית-המקדש היה קיים ואלקות האירה בגלוי, התבצעה גם עבודת ישראל בעיקר על-ידי הכחות הגלויים – הם חשו את האלקות על-ידי הכחות הפנימיים והגלויים של שכל ומדות, וכיון שזוהי עבודה שלפי טעם ודעת ורגש, אין מורגש בזה כוחה של דרגת ה„יחידה“³¹.

דוקא בזמן הגלות, כאשר האור האלקי נסתר – „אותותינו לא ראינו... ולא אתנו יודע עד מה“³² – ויש העלמות והסתרים והנסיונות בעבודה של תורה ומצוות – דוקא אז, כאשר חסרה השפעת הכחות הגלויים של הנשמה,

(ה'תשנ"א), ר"ת (הי' תהא שנת) נפלאות אראנו.

ולכן, יש לעודד ולחזק את רוחם של בני ע"י ההכרזה שהקב"ה אומר בכל יום באופן דחדש ממש „פגד פגדתי אתכם“, ומשיח צדקנו „עומד אחר כתלנו“, ו„הנה זה בא“¹⁰, ויש להתכונן לקבל את פניו ע"י ההוספה בקיום התומצ"ץ, כפס"ד הרמב"ם¹¹ (בעל יום ההילולא דכ"ף טבת, מוצש"ק זה) שע"י „מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה“.

(משיחות ש"פ שמות, י"ט טבת תנש"א)

(9) שה"ש ב, ט.

(10) שם ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).

(11) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

נח.

מ'האָט שוין גערעדט מערערע מאָל דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אַז נוסף אויף דעם וואָס ס'איז שוין „כלו כל הקיצין“¹, האָבן אידן שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך – „צופוצן די קנעפלעך“, און מ'דאַרף נאָר האָבן אַז דער אויבערשטער זאָל אויפגעפּענען די אויגן פון אידן זיי זאָלן זען ווי ס'איז שוין דאָ די גאולה האמיתית והשלימה, און מ'זיצט שוין באַ דעם שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר² וכו' וכו'.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק. . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי וואָס

(29) שמור"ר פ"א, ה.

(30) ראה בארוכה סה"מ אידיש בתחילתו. ד"ה אני ישנה תש"ט. ובכ"מ.

(31) ראה סה"מ שם. ד"ה קול דודי תש"ט פ"ב. אני ישנה שם פי"ד. ובכ"מ.

(32) תהלים עז, ט.

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ראה ב"ב עז, ב ואילך. פסחים קיט, ב. ועוד.

הוספה בשורת הגאולה

יב.

לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל עומדים אנו בסוף זמן הגלות, לאחר שכבר "כלו כל הקיצין"¹, וכבר עשו תשובה, ובלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (לפני עשרות שנים) שכבר סיימו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"², ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו³.

* * *

גם לאחר קושי ואריכות הגלות האחרון במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה (שלא בערך לגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנה) – מציאותם של "בני ישראל" היא בעצם למעלה מגלות, וכל רגע נוסף שנמצאים בגלות ה"ז באופן דהבאים מצרימה"⁴, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים"⁵, ועומדים הם בתוקף האמונה והבטחון שתיכף ומיד יקיים הקב"ה הבטחתו "פקד פקדתי אתכם"⁶ בגאולה האמיתית והשלימה, ובפרט כששומעים ממש רבינו שבדורנו⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכו"כ לאחר שישנה גם השלימות דארבעים שנה, "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ועומדים בשנת ה"א

קשור לעצמיות האדם, הנעלית מן הכחות הגלויים שלו – וההוכחה לכך היא: כאשר קוראים לאדם בשמו הוא נענה, "בכל עצמותו". ויותר מכך: כאשר אדם מתעלף – כאשר חיות הנפש היא במצב של התעלמות ואי-גילוי בגוף – הוא מתעורר על-ידי קריאה בשמו, שזוהי הוכחה, שהשם קשור ונוגע לעצם חיות הנפש, ולכן בכוחו להחזיר את החיות לכחות הגוף. בכך יש מעלה ב"שם" על-פני "אור", כי אמנם אפשר מן האור להכיר את המאור, אך האור אינו, ממשיך את עצם המאור.

כלומר, עצם האדם מתבטא דוקא כאשר אין הקשר לאדם גלוי, כפי שהוסבר קודם לגבי יתרון העבודה בזמן הגלות, שעצם היהודי מתגלה דוקא בהעלם והסתר שבזמן הגלות.

ז. חסידות חב"ד ופרשת שמות – גילוי, יחידה"

לפי כל האמור לעיל מובן הקשר שבין "מעשיו ותורתו ועבודתו" של בעל ההילולא לבין פרשת שמות³⁷, הענין של גלות. ידוע³⁸, שכשם שדרגת, "יחידה" קיימת בנפש האדם, כך היא קיימת גם בתורה – תורת החסידות, ועיקר הגילוי של בחינת, "יחידה" של התורה הוא בחסידות חב"ד – כפי שבעל ההילולא גילה ו"הלביש" את תורת החסידות בהבנה ובהשגה כדי שאפשר יהיה להשפיע גם על הנפש הבהמית ועל חלקו של האדם בעולם, עד להפיכת מציאותו מן הקצה אל הקצה – כי דוקא בכך מתבטאת העצמיות של פנימיות התורה³⁹.

מתעורר כוח ה"יחידה" שבנפש, להתגבר על הקשיים והנסיונות דוקא מצד עצם ההתקשרות של היהודי עם הקדוש-ברוך-הוא³³.

זה היה הענין של גלות מצרים (וגלות בכלל), שדוקא על-ידי כך באה לידי ביטוי ההתקשרות העצמותית – של היהודי עם הקדוש-ברוך-הוא. וזו היתה ההכנה למתן תורה³⁴, שמטרתו להחזיר אלקות לתוך דברים גשמיים שהם, "תחתונים", שעל-ידי תורה ומצוות הם ייהפכו לדירה לו יתברך, כי דוקא בכך מתבטאת העצמיות של התורה³⁵.

ו. שם – עצם האדם, ללא גילוי

ההסבר שלעיל לגבי מעלת העבודה בזמן הגלות – שלמרות שאין האור האלקי מאיר בגלוי, דוקא אז מתגלה עצם הנשמה – רמוז בענין של "שמות":

בקשר שבין שם לבין האדם הנושא אותו, יש שני קצוות³⁶: מצד אחד רואים, שבעל השם כשלעצמו אינו משתמש בשמו כלל, משתמשים בו רק כאמצעי לקריאה לאדם על-ידי זולתו. כלומר, השם הוא, לכאורה, רק דבר חיצוני לאדם. ולפיכך אי-אפשר להתרשם מן השם לגבי מהות האדם הנקרא בשם זה – והראיה: יש אנשים רבים בעלי שם זהה בעוד אשר במהותם הם יכולים להיות הפוכים זה מזה מן הקצה אל הקצה כי השם אינו משקף את מהות בעליו, שלא כאור המשקף את המאור, וממציאות האור ניתן ללמוד לגבי המאור.

אבל מצד שני, ידוע, ששמו של האדם

(33) ועד"ז הוא בכללות ירידת הנשמה למטה שהיא, "בחי' גלות ממש" (תניא פל"ז – מה, א) שדוקא ע"י עבודתה בגלות הגוף ונה"ב מתגלה שרשה העצמי – ראה תו"א ר"פ וישב. תו"ח שם. אה"ת שם (רגג, ב ואילך).

ובכ"מ. (34) ראה ד"ה אני ישנה שם (בתחילתו): ומצד זה הכח (דמסנ"פ שמצד יחידה) שיש בנש"י נותן להם התומ"צ .. ובכח זה עמדו ישראל נאמנים להו"י בגלות מצרים וכו'.

(35) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות סי"ט.

(36) בהבא לקמן – ראה ד"ה אתה אחד (ועתידין צדיקים)

בנגלה – הוא מצד עצם התורה, וזה היום השי"ת פ"ב. ובכ"מ.

(37) ולהעיר מלקו"ש ח"ז ע' 257 ביאור השייכות של הילולא דאדה"ז לחודש טבת (ירח שנהגה גוף מן הגוף), עיי"ש. וראה גם לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 415.

(38) ראה קונטרס הנ"ל ס"ו ובהערה 43 שם.

(39) כי ע"י התלבשות של תורת החסידות בהשגה נמשך עצם פנימיות התורה (ד"ה פדה בשלום תרפ"ה, בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע – י"ט כסלו עטר"ת).

והיינו, דנוסף על המבואר לקמן (ס"ח ובהערה 45) שהכח לחבר נסתר ונגלה – שנסתר דתורה גופא יהי' מושג בנגלה – הוא מצד עצם התורה, וזה היום השי"ת פ"ב. ונה מכיון שהירידה והשפלה למטה יותר נמשך מכה

- (1) סנהדרין צז, ב.
- (2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.
- (3) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.
- (4) שמות א, א.
- (5) שמו"ר ריש פרשתנו (פ"א, ד). תנחומא שם ג.
- (6) שמות ג, טז.
- (7) ראה ב"ר פנ"ו, ז: "אין דור שאין בו כמשה". וראה זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד. שם אגה"ק ביאור לסי' ז"ך בסופו.
- (8) תבוא כט, ג.

כלומר, כשם שהוסבר לפנייכן לגבי האדם, שהתגלות ה"יחידה", עצם הנשמה, היא דוקא כאשר הכוחות הגלויים הם במצב של העלם והסתר, כך גם לגבי דרגת היחידה שבתורה, היא מתגלה דוקא כאשר היא צריכה להשפיע על הדרגות התחתונות של הנפש הבהמית ועל חלק האדם בעולם, כפתגמו של בעל ההילולא⁴⁰: "כל ענין חסידות לשנות טבעיות מדותיו".

זוהי הנקודה המשותפת שבין, מעשיו ותורתו ועבודתו של בעל ההילולא לבין מעלת העבודה בזמן הגלות: בשניהם מתגלה דרגת, "יחידה" דוקא במקום שאין בו גילוי אור⁴¹.

ח. הנ"ל נרמז בשם, שניאור זלמן

ידוע⁴², שדרגת בעל ההילולא ועבודתו רמוזה בשמו – שניאור זלמן⁴³: שניאור – מלשון, "שני אור", וזלמן – אותיות, "זלמן". שני השמות ביחד מבטאים את הקשר שבין "שני אור" לבין, "זמן".

ההסבר לכך הוא: ב"שני אור" הכוונה, כפי

עליון יותר (ראה תורת שלום ע' 115 – לענין התלבשות אור החסידות בשכל), ואדרבה – נעוץ תחלתן בסופן דוקא, הרי מובן, שאמיתית גילוי וביטוי של עצם פנימיות התורה הוא דוקא כשנמשכת בבחי' תחתונה ביותר, עד להפיכת טבע נפש הבהמית, ככפנים. וראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות סי' כ. וראה שה"ג להערה 78 שם. וראה ד"ה פדה בשלום שם בסופו: וכונה העצמית שהטבע ממש יהי' אלקות והענינים שלמטה יהיו כלים לאלקות דוה בא ע"י רבנו בהתלבשות בהשגה דוקא כו'. (40) לקו"ד ח"א נו, א"ב. וראה אגה"ק דכ"ק אדמו"ר נ"ע (דלעיל הערה 25): להמשיך בחי' עומק ופנימיות תורת ה' .. מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ב"ה .. לגרש מראתנו כל מדה רעה ומגונה מהמדות הטבעיות כו' – נתבאר בכיחית ש"פ וישב תשכ"א.

(41) להעיר מתורת שלום ע' 168: המקום שבהר לו למושב .. פנה שממה .. ולא ידעו ממצאיות אור כלל כו'. (42) ראה בארוכה לקו"ש ח"ו [המתורגם] ע' 37 ובהערות וש"נ.

(43) בהבא לקמן – ראה לקו"ש שם ע' 35, וע' 40 ואילך (ובהנמקן שם). לקוטי לוי"צ – אגרות קודש ע' ריח ואילך.

שאמר הבעל-שם טוב⁴⁴ על אדמו"ר הזקן, שהוא יאיר את העולם בשני האורות – אור תורת הנגלה ואור תורת הנסתר.

והמשמעות של, "שניאור" במילה אחת היא, שאצל אדמו"ר הזקן היה חיבור מושלם בין הנגלה לנסתר עד לאיחודם ממש.

הכוח לכך נבע מכך שגילה את עצם מהות התורה, "יחידה" שבתורה. הנעלית ממגבלות של העלם וגילוי, ולפיכך בכוחה לחבר את שני האורות של הנגלה והנסתר של התורה⁴⁵.

ואת זאת הוא הוריד, והמשיך, "לזמן", הקשור עם ה"עולם"⁴⁶ מלשון העלם⁴⁷. כלומר, גם בעולם התחתון יאיר, "שניאור" – האיחוד של שני האורות⁴⁸ – ודוקא אז מתגלה דרגת ה"יחידה" שבתורה, כאמור, שדרגה זו מתגלית דוקא בדרגות נמוכות ביותר, במקום שאיננו כלי המאפשר, "גילויים"⁴⁹.

(44) לקו"ד ח"א פג, א.

(45) ראה לקוטי לוי"צ שם (ע' רכג) ד, גילוי אור החסידות הוא בחי' יותר גבוה מקבלה (נסתר)* ונגלה שלכן בכחה לחבר ב' הבחי' גם יחד שהנסתר והרז גופא יהי' מושג בנגלה". וראה קונטרס הנ"ל הערה 40.

(46) ראה שער היחוד והאמונה פ"ז (פב, א).

(47) לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.

(48) ראה לקוטי לוי"צ שם.

(49) כי אף שהכח לחבר נסתר ונגלה הוא מצד עצם התורה כנ"ל – מ"מ, אמיתית גילוי וביטוי דייחידה (עצם פנימיות התורה) הוא כשנמשכת בבחי' תחתונה ביותר, כנ"ל הערה 39.

(* בלקוטי לוי"צ שם (ע' רכד). שגילוי חסידות גבוה יותר, מגילוי פנימיות התורה. בחי' טעמי תורה. ישקני מנשיקות פיהו שיתגלו ע"י מ"צ בב"א – וכונתו בזה ובהקדם פשוט שתורתו של משיח תהי' נגלה קבלה (נסתר) וחסידות

וכמו שמצינו ברשב"י: נגלה (ולהעיר משבת לג. טע"ב אגה"ק טכ"ו (קמג, א)). נסתר (זחר ותיקונים כו') ואיחוד שניהם (ראה והחזרים תרל"א ע' נב ואילך ולהעיר שגם ברשב"י – ענין המערה ר"י ע"י הסתר א' מיראל – שבת שם. וראה לקו"ר צ"צ שם) ליחודי סגולה ובהצנע לכת (אגה"ק שם קמב, ב)

– וכולם (וגם נגלה וחסידות) באופן נעלה מאשר עתה (שה"ו לימוד ע"ד ראי' – ענין ש' האמונה פ"ט). וראה לקו"ש ח"ו ע' 199 הערה 56 ובשו"ת לשם.

ט. התכלית – גילוי דרגת ה"יחידה" גם בכחות האדם

כאמור פעמים רבות⁵⁰, המטרה היא שגם הענינים שמעל ל"השתלשלות" ומעל לכוחות האדם, יתגלו, ובפנימיות, גם בכחות האדם, לא רק באופן נסתר כבזמן הגלות.

אמנם, יש מעלה בעבודה שבזמן הגלות, שאו מתעוררת ומתגלה ה"יחידה" שבנפש, כדלעיל, אך תכלית הגלות היא הגאולה שלאחריה⁵¹ (ובאמצעותה⁵²). כלומר, שגילוי דרגת ה"יחידה" שבזמן הגלות יאיר גם בכחות הפנימיים של האדם, שגם הם יהיו חדורים על-ידי עצם הנפש.

ואפשר לומר, שזוהי פעולתו של בעל ההילולא על-ידי תורת חסידות חב"ד, שעצם

(50) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 77 ובהנמקן שם. ובכ"מ.

(51) ולהעיר מהמסופר במכ" אדהאמ"צ (דלעיל הערה 2) ד, ב"ט כסלו שמענו שהי' מפלה גדולה להשונא כו'.

(52) להעיר מב' הפי' בנזוה על ראשה – גלות, גאולה (ראה ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, א"ג. אה"ת לשם ע' תכג ואילך).

פנימיות התורה, הנעלית מהשתלשלות ומטעם ודעת, ויכולה להתקבל, לכאורה, רק על-ידי קבלה ואמונה, תתגלה גם-כן בנגלה ובהשגה בכחות השכליים שבנפש האדם – חכמה, בינה, דעת, ועל-ידי כך תשפיע גם על מדותיו, ותעורר בו אהבה ויראה.

וזה רמזו בכך שההסתלקות היתה במוציא שבת קודש אור ליום ראשון של פרשת וארא⁵³ (אך, "וארא" עדיין אינה גלויה), שאז כבר מתחילים לדבר אודות הגילוי של, "אני (הוי")" – דרגת עצמות אין-סוף⁵⁴, שעד אז לא באה לידי גילוי – "לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי"⁵⁵. והמילה, "וארא" עצמה היא הרי מלשון ראייה⁵⁶ וגילוי, כלומר, הדרגה שמעל להשתלשלות ירדה לכדי ראייה וגילוי באופן פנימי.

(משיחת ומאמר ש"פ שמות תשכ"ו)

(53) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 58.

(54) ראה תירא וארא (נו, א. ג). אה"ת שם (ע' קכו). קלב. קמד ואילך.

(55) פרש"י ר"פ וארא.

(56) ראה זחר ר"פ וארא (כג, א).

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי'ר טע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי', יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד